

НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION: FOREIGN EXPERIENCE

УДК 37:37.015]:378.4(4)

Оксана Бульвінська
ORCID iD 0000-0002-6764-4340

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна,
o.bulvinska@kubg.edu.ua

СИСТЕМА НАУК ПРО ОСВІТУ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

У статті розглядається система наук про освіту в європейських університетах. Для аналізу виокремлено 16 європейських університетів, які в QS World University Rankings 2019 by Subject (Education) увійшли в 50 найкращих (заклади вищої освіти з Великої Британії, Фінляндії, Бельгії, Нідерландів, Норвегії), а також Humboldt-Universität zu Berlin і Alma Mater Studiorum – University of Bologna. Методологічною основою дослідження є аналіз назв структурних підрозділів і освітніх програм з наук про освіту в цих університетах. Зроблено висновок, що в більшості європейських університетів пропонуються освітні програми «Науки про освіту» – «Educational Studies», які орієнтовані на академічний, а не професійний рівень (особливо на магістерському рівні). Освітні програми «Науки про освіту» спрямовані на вивчення освітніх систем та практик в широкому соціальному, культурному, політичному та економічному контекстах. Як правило, така освітня програма поєднує ідеї та дослідження освітніх систем, психології, соціології, філософії та історії, політику в галузі освіти, управління освітою, компаративні освітні дослідження, історію і культурологію освіти, а також критичний аналіз різних освітніх, навчальних і виховних теорій та інноваційних методичних концепцій. Педагогічна наука є однією з освітніх дисциплін, яка фокусується на суто педагогічних проблемах – навчанні і вихованні: вивченні навчальних практик, розробленню освітніх програм, вимірюванню та оцінюванню в освіті та навчанні, спеціальній педагогіці, або спрямована на розвиток, виховання та соціалізацію дітей і молоді у різних соціальних групах (сім'я, освітній заклад, організації дозвілля, групи однолітків).

Ключові слова: європейські університети; науки про освіту; освітні програми; педагогіка; QS World University Rankings.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.1.10>

Вступ. В Україні традиційно з радянських часів професійна підготовка вчителів носить назву «педагогічна освіта», а весь комплекс наук про освіту входить в педагогічну парадигму. Так, «Енциклопедія освіти», видана НАПН України в 2008 р., визначає педагогіку як «соціальну науку, яка об'єднує, інтегрує, синтезує дані всіх природ-

ничих і соціальних наук, пов'язаних з формуванням людини» (Енциклопедія освіти, 2008, с. 635). Проте, як слушно зауважує В. Рябченко (2011), педагогіка, предмет якої слід обмежити до процесів навчання і виховання, «не дає змоги системно підійти як до дослідження всього комплексу проблем вищої освіти, так і, тим більше, до їхнього практичного вирішення. Як педагогіку не можуть підміняти інші науки, так і педагогіка не може дати

адекватних відповідей та рішень на питання й проблеми, які знаходяться за межами її предметного поля» (с. 34).

Слід відзначити, що уже в часи незалежності України змінилась ситуація в розумінні предмету педагогіки і виокремленні інших освітніх наук. Новітні дослідження позиціонують педагогіку як науку, що зосереджена на суто педагогічному предметі: вона «розробляє методологію побудови цілісної педагогічної науки, педагогічного дослідження, досліджує й розкриває закони, закономірності, принципи, за якими розгортається будь-яке педагогічне явище чи педагогічний процес, ключові педагогічні категорії, поняття, концепції, парадигми, підходи, розробляє методи й методики оцінювання ефективності педагогічного дослідження, критерії ефективності науково-педагогічної діяльності» (Сисоєва, 2019, с. 10).

На відміну від педагогіки, філософія освіти, яка інституційно оформилась в Україні в 2000-і рр., зосереджена на «визначенні місця освіти у структурі життєдіяльності суспільства і становлення людини, вона досліджує системну цілісність освіти як зі змістовного, так і з процесуального боку, фіксує виклики часу на адресу освіти і знаходить на них адекватні відповіді... у поле зору філософії освіти потрапляють цілі, ідеали та цінності освіти в контексті суспільних тенденцій, критерії загальної оцінки результативності освіти під кутом зору вимог і потреб суспільного розвитку» (Самчук, 2010, с. 17). Отже, ця галузь науки, маючи інший предмет, аніж педагогіка, розглядає освіту в широкому соціальному контексті.

Інший шлях дослідження системних проблем освіти пропонує науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти – освітологія, яка «спрямована на дослідження сучасної освіти як цілісного суспільного феномену, чинників, що впливають на її розвиток і зумовлюють вплив освіти на поступ сучасної цивілізації як цивілізації освіти й науки, цивілізації людини нового еволюційного рівня – людини освіченої (Homo educates)» (Освітологія: витоки наукового напрямку, 2012, с. 161). Освітологія є своєрідною освітньою синергетикою для дослідження сфери освіти: користуючись напрацюваннями інших наук про освіту, вона «не інтегрує і не синтезує інші науки, вона «співпрацює» з ними у дослідженнях різних аспектів розвитку освіти, є самостійним науковим напрямом, який в силу своєї синергетичної сутності реалізується на рівні міждисциплінарних досліджень» (Освітологія: витоки наукового напрямку, 2012, с. 148).

Отже, в Україні педагогіка поступово змінює свій статус головної освітньої науки на одну з них зі своїм предметом, законами і принципами. Показовим у цьому процесі є те, що Національна академія педагогічних наук України на своїй англійськомовній сторінці представлена як National Academy of

Educational Sciences of Ukraine, тобто Національна академія освітніх наук України.

У контексті нашого дослідження певний інтерес становить зарубіжний досвід функціонування наук про освіту: які освітні науки входять в програму професійної підготовки вчителів; яке місце серед освітніх наук займає педагогіка; як співвідноситься з ними.

Отже, **мета статті** – проаналізувати досвід європейських університетів щодо інституційного оформлення наук про освіту, зокрема педагогіки.

Методологічні основи дослідження. Для досягнення мети нашого дослідження ми проаналізували назви структурних підрозділів і освітніх програм з наук про освіту в європейських університетах. Для аналізу було вибрано європейські університети з QS World University Rankings 2019 by Subject (Education). З 50 університетів на перших позиціях – 16 європейських, які по країнах розподілилися так:

- Велика Британія – 10 (University College London, 1 місце; University of Oxford, 4 місце; University of Cambridge, 5; The University of Edinburgh, 21; King's College London, 22; The University of Manchester, 34; University of Birmingham, 36; University of Nottingham, 43; University of Bristol, 49–50; University of Glasgow, 49–50);
- Фінляндія – 1 (University of Helsinki, 30 місце);
- Нідерланди – 3 (Utrecht University, 33 місце; University of Amsterdam, 36 місце; University of Twente, 41 місце);
- Бельгія – 1 (KU Leuven, 36 місце);
- Норвегія – 1 (University of Oslo, 40 місце).

Ми також проаналізували Humboldt-Universität zu Berlin (51–100 місце), Alma Mater Studiorum – University of Bologna (151–200 місце).

Аналіз назв структурних підрозділів в європейських університетах. Аналіз офіційних сайтів цих закладів вищої освіти дав змогу зробити висновки про те, що педагогіка є лише однією з наук про освіту. Так, до структури Institute of Education (University College London) входять кафедри (Departments) і суто педагогічного, і соціального спрямування: Curriculum, Pedagogy and Assessment (Навчальна програма, педагогіка і оцінювання), Education, Practice and Society (Освіта, практика і суспільство); Learning and Leadership (Навчання і лідерство), Psychology and Human Development (Психологія і розвиток людини), Social Science (Соціальні науки).

В університетах Нідерландів освітні науки позиціонуються як соціальні, спрямовані на дослідження освіти і її вплив на сучасне суспільство, і вивчаються в структурному підрозділі Faculteit Sociale Wetenschappen (Факультет соціальних наук) – Universiteit Utrecht; Faculteit Behavioural, Management and Social sciences (Факультет соціальних та поведінкових наук і менеджменту) –

University of Twente. У цих структурних підрозділах освітні науки разом з психологією, управлінням бізнесом, державним управлінням, комунікаційними науками, філософією спрямовані на розв'язання соціальних проблем (University of Twente).

Взагалі аналіз сайтів закладів освіти показав, що освітні науки вивчаються в структурному підрозділі (Institute, Faculty, Department, School) університетів, який має в назві слово «освіта» або «освітні науки» (Institute of Education в структурі University College London; School of Environment, Education and Development в University of Manchester). Слід відзначити, що університети в країнах, де рідною мовою є не англійська, а інша, мають англійську версію сайту, де назву структурного підрозділу подають як підрозділ освітніх наук. Так, Dipartimento di Scienze Dell'Educazione «Giovanni Maria Bertin» англійською подається як Educational Studies «Giovanni Maria Bertin» Department (University of Bologna).

У Humboldt-Universität zu Berlin в структурі Kultur-, Sozial- und Bildungswissenschaftliche Fakultät (Факультет мистецтв, соціальних та освітніх наук) є Institut für Erziehungswissenschaften (Інститут виховання). Проте в англійській версії сайту цей підрозділ носить назву Department of Education Studies (Факультет освітніх наук).

Те, що педагогіка є тільки однією з наук про освіту, підтверджується назвою структурних підрозділів і в Universitetet i Oslo, де існує факультет освітніх наук (Det utdanningsvitenskapelige fakultet), до складу якого входять підрозділи, що мають назву зі словом «педагогіка»: Інститут педагогіки (Institut for pedagogikk), Інститут спеціальної педагогіки (Institut for spesialpedagogikk).

Винятком є бельгійський університет KU Leuven, де освітній структурний підрозділ носить назву Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen (Факультет психології та педагогічних наук), проте на англійській сторінці ця назва передається як Faculty of Psychology and Educational Sciences (Факультет психології та освітніх наук).

Аналіз освітніх програм, присвячених освітнім наукам і професійній підготовці вчителів. Найчастіше в європейських університетах зустрічаються освітні програми Education Studies (Educational Studies). Так, Institute of Education (University College London) визначає її як міждисциплінарну освітню програму, яка вивчає глобальні освітні системи та практики в широкому соціальному, культурному, політичному та економічному контекстах. Як правило, така освітня програма поєднує ідеї та дослідження з освіти, психології, соціології, філософії та історії.

У Нідерландах розрізняються освітні програми «Освітні науки» («Onderwijswetenschappen») і «Педагогічні науки» («Pedagogische wetenschappen»).

Наприклад, в Universiteit van Amsterdam основою програми «Освітні науки» на бакалаврському рівні є курси психології та соціології, орієнтовані на процес навчання, освітньої організації та політики; а також курси, присвячені процесам на-

вчання та інновацій, розвитку молоді та дорослих в освіті та бізнесі. Випускники отримують диплом бакалавра з освітніх наук (BSc Onderwijskunde).

Програма «Педагогічні науки» на бакалаврському рівні зосереджується на розвитку, вихованні та соціалізації дітей і молоді у різних соціальних групах (сім'я, освітній заклад, організації дозвілля, групи однолітків). Випускники отримують диплом бакалавра з педагогічних наук (BSc Pedagogische wetenschappen).

Професійна підготовка вчителів (Lerarenopleiding) в Нідерландах відбувається в рамках 1–2-річної магістерської програми, яка дає можливість отримати ступінь магістра в певній галузі і додатково ступінь магістра середньої освіти (Demaster Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs (Leraar VHO)). Наприклад, Master of Science Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs in de Bètawetenschappen, track Informatica (магістр в галузі науки, учитель інформатики в середній школі). Програма поєднує вивчення теорії, що лежить в основі викладання та навчання (мотивація, співпраця, розв'язання конфліктів, розроблення навчального матеріалу, дослідження розвитку освіти в Нідерландах), з практикою в школі, яка займає половину навчального часу (840 годин). Студент повинен викладати принаймні 100 годинних годин самостійно в середній освіті, з них 50 годинних годин у старших курсах. Решта годин (740 годин) витрачаються на питання, пов'язані зі школою.

Схожою з нідерландською є система освіти в KU Leuven, оскільки цей університет після розділення в 1968 р. на франкомовну і нідерландськомовну окремі освітні установи залишився під впливом Нідерландів.

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen пропонує бакалаврську програму з педагогічних наук, яка зосереджується на вихованні, освіті та навчанні у різних соціальних групах і навчанні дітей з особливими потребами, а також керівництві особами, групами та організаціями. Випускники отримують диплом бакалавра з педагогічних наук (Bachelor in de pedagogische wetenschappen).

Магістерські програми в KU Leuven відрізняються від відповідних нідерландських програм академічною, а не професійною орієнтацією, тобто вони розраховані на студентів, які планують пов'язати свою кар'єру з науковою діяльністю. На це спрямовані і магістерська програма в галузі педагогічних наук (Master in de pedagogische wetenschappen), і магістерська програма в галузі освітніх наук (Master in de educatieve studies).

Магістерська програми в галузі педагогічних наук (Master in de pedagogische wetenschappen) пропонують дві спеціалізації: Освітні та навчальні науки (Onderwijs- en vormingswetenschappen); Спеціальна педагогіка (Orthopedagogiek). Спеціалізація «Освітні та навчальні науки» передбачає вивчення навчальних практик в широкому діапазоні: в освітньому, соціокультурному секторі, в бізнесоргані-

заціях, навчання протягом життя; а також етнічне та культурне різноманіття в освіті, роль діджиталізації і нових технологій та інші суспільні виклики сьогодення.

Спеціалізація «Спеціальна педагогіка» фокусується на профілактиці, дослідженні, діагностиці та вихованні, розвитку, навчанні дітей, підлітків або дорослих з поведінковими та емоційними проблемами та їх психосоціальними наслідками.

Магістерська програма в галузі освітніх наук (Master in de educatieve studies) передбачає вивчення різних освітніх моделей та підходів та надає методичні, педагогічні та освітні знання для наукового підходу до проектування шкільних практик та наукового пошуку відповідального способу педагогічної дії: вплив соціальних змін на процес навчання; навчання в полікультурному суспільстві; розроблення навчального середовища для конкретної цільової групи. В освітню програму входять навчальні предмети широкого суспільного контексту (освітня політика; економіка освіти; соціологія освіти; міграція та міжкультурні відносини в освіті; освіта в глобальному суспільстві), загальнонаукові (кількісні та якісні методи дослідження) і психолого-педагогічні (освіта громади та народна педагогіка, освітня психологія (Educational Psychology), мотиваційна психологія, ефективність освіти (Educational Effectiveness), вимірювання та оцінювання в освіті та навчанні, освіта дітей зі специфічними потребами).

В Helsingin yliopisto (University of Helsinki) бакалаврські і магістерські програми спрямовані на професійну підготовку працівників освіти різних напрямів: вчитель ранньої освіти дітей (лише бакалавр), дошкільна освіта (лише магістр), вчитель середньої школи, вчитель праці та технологій, домашній вчитель, спеціальна педагогіка, загальна освіта і освіта дорослих. Усі напрями підготовки поєднують знання про розвиток людини, навчання та взаємодію, викладання та управління, освітню політику, системи освіти в різних культурах, управління роботою та організаціями, освітні дослідження, тобто ті навчальні предмети, які зазвичай об'єднуються загальною назвою «науки про освіту». Випускники отримують диплом бакалавра і магістра з освітніх наук (Kasvatustieteiden kandidihjelmassa ja kasvatustieteiden maisterihjelmassa).

В Universitetet i Oslo представлені бакалаврські і магістерські програми з педагогіки (Bachelor i pedagogikk; Master i pedagogikk), хоча зміст програм включає умови та очікування для навчання та розвитку знань людини, а також те, як освітня діяльність відображає, відтворює та відновлює установи, суспільство та культуру, тобто швидше освітні науки, аніж педагогічні.

Для професійної підготовки існує 5-річна магістерська програма підготовки вчителів (Lektorprogrammet), яка готує до викладання двох шкільних навчальних предметів і в склад якої входять педагогіка, дидактика двох предметів, а також

педагогічна практика в середній школі і в старшій школі.

В Humboldt-Universität zu Berlin для професійної підготовки вчителів існують бакалаврські і магістерські програми, в назвах яких використовуються слова «педагогіка» (Wirtschaftspädagogik – бізнесосвіта); «виховання» (Erziehungswissenschaften – науки про виховання); «освіта» (Erwachsenenbildung – освіта дорослих). Магістерську програму «Erziehungswissenschaften», хоча вона й перекладається як «науки про виховання», можемо порівняти з програмами «Освітні науки», які існують в інших європейських університетах; у межах цієї програми вивчаються філософія і соціологія освіти, економіка освіти, політика в галузі освіти, управління освітою, компаративні освітні дослідження, історія і культурологія освіти, навчання, освіта і соціалізація, а також критичний аналіз різних освітніх, навчальних і виховних теорій та інноваційних методичних концепцій.

Магістерська програма в University of Bologna носить назву «Laurea Magistrale in Pedagogia» (в англійському варіанті Pedagogy – Science of Education). Як і програми «Освітні науки» в інших європейських університетах, вона включає філософські і соціологічні аспекти вивчення освіти, проте має деякі відмінності. По-перше, програма включає значний за обсягом психологічний курс і такий же педагогічний (хоча й пов'язаний із соціальним контекстом – педагогіка сім'ї, історія освітніх послуг, теорія освітньої медіації). По-друге, це значний за обсягом лабораторний курс, проте присвячений не викладанню, а знову ж таки соціальному контексту роботи педагога: освітні практики в сім'ї, етнографія в освіті, законодавча система в освіті, навчання на природі для сталого розвитку суспільства, соціально-освітня робота тощо.

Висновки. Таким чином, аналіз освітніх програм і назв структурних підрозділів у європейських університетах дав змогу зробити висновок: у більшості європейських закладів освіти пропонуються освітні програми «Освітні науки» – «Educational Studies», які орієнтовані на академічний, а не професійний рівень (особливо на магістерському рівні). Освітні науки вивчають освітні системи та практики в широкому соціальному, культурному, політичному та економічному контекстах. Професійна підготовка вчителів відбувається або на окремому магістерському 1–2-річному курсі (у Великій Британії чи Нідерландах), або протягом окремої 5-річної магістерської програми (Фінляндія).

У KU Leuven розрізняються магістерська програма в галузі освітніх наук (Master in de educatieve studies) і магістерська програма в галузі педагогічних наук (Master in de pedagogische wetenschappen). Якщо першу можна за змістом порівняти з поширеною в усіх європейських університетах, то магістерська програма в галузі педагогічних наук фокусується на суто педагогічних проблемах: вивченні навчальних практик або на спеціальній педагогіці.

Педагогічні і освітні науки розрізняються і в університетах Нідерландів. Освітні науки орієнтовані на процес навчання, освітньої організації та політики. Педагогічні науки спрямовані на розвиток, виховання та соціалізацію дітей і молоді у різних соціальних групах (сім'я, освітній заклад, організації дозвілля, групи однолітків).

Відрізняється педагогічною спрямованістю і магістерська програма в University of Bologna, яка включає значні за обсягом психологічний і педагогічний курси.

Подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз функціонування наук про освіту в українських університетах на сучасному етапі.

Література

- Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авторський колектив: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. Київ: Едельвейс, 2012. 336 с.
- Рябченко В. Традиційна педагогічна парадигма як «прокрустове ложе» вітчизняної вищої школи в розвитку особистості студента. *Вища освіта України*. 2011. № 3. С. 32–38.
- Самчук З. Ф. Концептуальні пріоритети науково-освітньої сфери як елемент системи суспільної модернізації. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2010. № 9 (1–2). С. 7–30.
- Сисоєва С. Загальна педагогіка в сучасному науковому дискурсі. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2019. № 1–2 (64–65). С. 7–14. DOI: 10.28925/2078-1687.2019.1-2.714.
- Alma Mater Studiorum Università di Bologna. Dipartimento di Scienze Dell'Educazione «Giovanni Maria Bertin». URL: <https://www.unibo.it/it> (дата звернення: 10.02.2020).
- Helsingin yliopisto. Kasvatustieteellinen Tiedekunta. URL: <https://www.helsinki.fi/fi/kasvatustieteellinen-tiedekunta> (дата звернення: 10.02.2020).
- Humboldt-Universität zu Berlin. Kultur-, Sozial- und Bildungswissenschaftliche Fakultät. Institut für Erziehungswissenschaften. URL: <https://www.erziehungswissenschaften.hu-berlin.de/de> (дата звернення: 13.02.2020).
- KU Leuven. Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. URL: <https://ppw.kuleuven.be/> (дата звернення: 10.02.2020).
- QS World University Rankings 2019 by Subject (Education). URL: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2019/education-training> (дата звернення: 11.02.2020).
- University College London. Institute of Education. URL: <https://www.ucl.ac.uk/ioe/> (дата звернення: 08.02.2020).
- University of Twente. Faculteit Behavioural, Management and Social sciences. URL: <https://www.utwente.nl/nl/bms/> (дата звернення: 11.02.2020).
- Universitetet i Oslo. Det utdanningsvitenskapelige fakultet. URL: <https://www.uv.uio.no/> (дата звернення: 14.02.2020).
- University of Manchester. School of Environment, Education and Development. URL: <https://www.seed.manchester.ac.uk/> (дата звернення: 12.02.2020).
- Universiteit Utrecht. Faculteit Sociale Wetenschappen. URL: <https://www.uu.nl/organisatie/faculteit-sociale-wetenschappen> (дата звернення: 10.02.2020).
- Universiteit van Amsterdam. Faculteit Maatschappij & Gedrag. URL: <https://www.uva.nl/over-de-uva/organisatie/faculteiten/faculteit-der-maatschappij-en-gedragwetenschappen.html> (дата звернення: 10.02.2020).

References

- Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]* (2008). Kremen, V. H. (Ed.). Yurinkom Inter.
- Ognevyuk, V. O., Sisoyeva, S. O., Khoruzha, L. L., Sokolova, I. V., Kuzjmenko, O. M., Moroz, O. O. (2012). *Osvitologiya: vitoki naukovogo napryamu: monografiya [Educology: Origins of Scientific Direction: monograf]*. Edeljveys.
- Ryabchenko, V. (2011). Tradicijna pedagogichna paradigma yak «prokrustove lozhe» vitchiznyanoyi vishoyi shkoli v rozvitku osobistosti studenta [Traditional pedagogical paradigm as «Procrustean bed» of the national high school in the development of the student's personality]. *Visha osvita Ukraini*, 3, 32–38.
- Samchuk, Z. (2010). Konceptualni prioriteti naukovy-osvitnoyi sferi yak element sistemi suspilnoyi modernizaciyi [Conceptual Priorities of the Research and Education Areas as Elements of Social Modernization System]. *Philosophy of Education*, 9 (1–2), 7–30.
- Sysoieva, S. (2019). Zagalna pedagogika v suchasnomu naukovomu diskursi [General pedagogy in the modern scientific discourse]. *Pedagogichnij proces: teoriya i praktika*, 1–2, 7–14. <https://doi.org/10.28925/2078-1687.2019.1-2.714>.
- Alma Mater Studiorum Università di Bologna. Dipartimento di Scienze Dell'Educazione «Giovanni Maria Bertin». <https://www.unibo.it/it>.
- Helsingin yliopisto. Kasvatustieteellinen Tiedekunta. <https://www.helsinki.fi/fi/kasvatustieteellinen-tiedekunta>.
- Humboldt-Universität zu Berlin. Kultur-, Sozial- und Bildungswissenschaftliche Fakultät. Institut für Erziehungswissenschaften. <https://www.erziehungswissenschaften.hu-berlin.de/de>

KU Leuven. *Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen*. <https://ppw.kuleuven.be/>
QS World University Rankings 2019 by Subject (Education). <https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2019/education-training>
University College London. *Institute of Education*. <https://www.ucl.ac.uk/ioe/>
University of Twente. *Faculteit Behavioural, Management and Social sciences*. <https://www.utwente.nl/nl/bms/>
Universitetet i Oslo. *Det utdanningsvitenskapelige fakultet*. <https://www.uv.uio.no/>
University of Manchester. *School of Environment, Education and Development*. <https://www.seed.manchester.ac.uk/>
Universiteit Utrecht. *Faculteit Sociale Wetenschappen*. <https://www.uu.nl/organisatie/faculteit-sociale-wetenschappen>
Universiteit van Amsterdam. *Faculteit Maatschappij & Gedrag*. <https://www.uva.nl/over-de-uva/organisatie/faculteiten/faculteit-der-maatschappij-en-gedragswetenschappen.html>

СИСТЕМА НАУК ОБ ОБРАЗОВАНИИ: ОПЫТ ЕВРОПЕЙСКИХ УНИВЕРСИТЕТОВ

Бульвинская Оксана, кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник,
старший научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
ул. Тимошенко, 13-б, 04212 Киев, Украина, o.bulvinska@kubg.edu.ua

В статье рассматривается система наук об образовании в европейских университетах. Для анализа выделены 16 европейских университетов, которые в QS World University Rankings 2019 by Subject (Education) вошли в 50 лучших, а также Humboldt-Universität zu Berlin и Alma Mater Studiorum – University of Bologna. Методологической основой исследования является анализ названий структурных подразделений и образовательных программ по наукам об образовании в этих университетах. Сделан вывод, что в большинстве европейских университетов предлагаются образовательные программы «Науки об образовании» – «Educational Studies», которые ориентированы на академический, а не профессиональный уровень (особенно на магистерском уровне). Науки об образовании изучают образовательные системы и практики в широком социальном, культурном, политическом и экономическом контекстах. Педагогическая наука является одной из образовательных дисциплин, которая фокусируется на сугубо педагогических проблемах – обучении и воспитании: изучении учебных практик, специальной педагогике или направлена на развитие, воспитание и социализацию детей и молодежи в различных социальных группах (семья, образовательное учреждение, организации досуга, группы сверстников).

Ключевые слова: европейские университеты; науки об образовании; образовательные программы; педагогика; QS World University Rankings.

SYSTEM OF EDUCATIONAL SCIENCES: EXPERIENCE OF EUROPEAN UNIVERSITIES

Bulvinska Oksana, PhD (Pedagogy), Senior Researcher,
Senior Researcher of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University,
13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, o.bulvinska@kubg.edu.ua

The article is devoted to the system of science of education in the European Universities. For analyzes were provided 16 European Universities from Finland, Belgium, Netherlands, Norway, which are in top 50 in QA World Rankings 2019, and also Humboldt-Universität zu Berlin and Alma Mater Studiorum – University of Bologna. The main study is the analysis of the study programs about the education in the universities that are listed above. The conclusion, that in most European Universities offered educational programs «Educational studies», which are mainly not for professional, but academic level (especially the Master's degree). The programs «Educational studies» focused on the study of educational systems and the practical studying in a wide social, cultural, political and economic areas. As usual, this educational program combines the ideas and the study of the educational systems, psychology, sociology, philosophy, history, politics, the management of education, history and culture of education, comparative educational studies, and also the critical analysis of different educational theories and innovative methods. The pedagogical science is one of the educational discipline, which is focused only on the pedagogical problems, which are learning, teaching and development: the educational programs, the measurement and evaluation in education and training, the special pedagogic, which is focused on prevention, research, diagnosis, development and education of children, teenagers or adults with behavioral and emotional problems and their psychosocial consequences. The pedagogical study programs also are focused on development and education of the kids and teenagers in a different social groups (families, schools, groups of friends etc.).

Key words: educational studies; European universities; pedagogy; QS World University Rankings; study programs.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2020
Прийнято до друку 27.02.2020